

VELENÍ CHEMICKÉMU VOJSKU

Velení chemickému vojsku zahrnuje plnění těchto rozhodujících — hlavních úkolů:

- nepřetržité získávání, shromažďování, studium a hodnocení situace nepřítele a vlastních vojsk,
- sledování radiační, chemické a bakteriologické (biologické) situace,
- přijetí rozhodnutí a stanovení úkolů podřízeným náčelníkům a štábům i útvarům a jednotkám chemického vojska,
- plánování činnosti chemického vojska,
- organizace součinnosti, organizace a plnění opatření ke zvyšování (udržování) bojové pohotovosti chemického vojska a trvalé zabezpečování jeho bojeschopnosti,
- politická práce, technické a týlové zabezpečení,
- organizace systému velení a spojení, včetně využívání výpočetní techniky,
- přímé řízení přípravy chemického zabezpečení a stálá kontrola plnění stanovených úkolů spojená s účinnou pomocí u útvarů a jednotek chemického vojska, ale i další.

Značný vliv na plnění rozhodujících úkolů velení budou mít nově zaváděné prostředky ničení u nepřítele, a to včetně nových zbraní hromadného ničení. Lze očekávat, že v případě zahájení nebo při vedení bojové činnosti se mohou vyskytnout nové typy otravných látek, a to binárních nebo vicesložkových, dále i otravné látky připravené na bázi přírodních jedů, toxinů atd. Spolu s konvenčními prostředky ničení, které mohou působit do celé hloubky

operační sestavy a tím způsobit ztráty chemickým zálohám svazků i svazu, bude řešení otázek velení mít svoje zvláštnosti. Mezi základní z nich je možné zařadit možnost rychlé změny situace u vojsk, jejich vyšší pohyblivost a manévrovost, celkový nárůst dynamičnosti situací, nutnost zkrácení času na přípravu plnění jednotlivých opatření chemického zabezpečení v důsledku častého přechodu od jednoho způsobu bojové činnosti ke druhému. Specifikou chemických jednotek, útvarů pak bude ta skutečnost, že jako jedny z prvních se budou setkávat s použitými prostředky ZHN, na štábech zase budou mezi prvními znát výsledky použití ZHN nepřitelem právě příslušníci chemického vojska. To vyžaduje zvýšenou pozornost věnovat problematice psychologické přípravy.

Skutečnost, že v případě použití ZHN nepřitelem budou štáby a jednotky chemického vojska působit dlouhodobě v zamořených prostorech v prostředcích individuální ochrany vedle již uváděné psychologické přípravy vyvolá potřebu přijímat k zabezpečení nepřetržitě velení i další opatření. Mezi ně patří např. využívání světelných a akustických signálů, výrazné označení velitelů a ostatních řídicích funkcionářů na prostředcích individuální ochrany atd.

Pro útvary a jednotky speciální očišty, které rozvíjejí místa speciální očišty ve prospěch štábů a vojsk, má zvláštní důležitost součinnost mezi veliteli MSO a veli-

teli zamořených jednotek. Praxe potvrzuje, že zabezpečit tuto součinnost je obtížné i při taktických a odborných taktických cvičeních. Aniž bychom zde popisovali technickou stránku problému, musíme upozornit opět na skutečnost, že vojska při jíždějí na místo speciální čistý zpravidla po několikahodinovém pobytu v prostředcích individuální ochrany po značné fyzické i psychické zátěži. Za této situace je možné splnit úkol odstranění následků po zamoření jen za předpokladu časově krátké, ale přitom obsažné součinnosti mezi veliteli a při důsledném respektování dohodnuté činnosti. Často ale při cvičeních dochází k tomu, že vševojskoví velitelé na místě speciální čistý přestávají velet, tím dochází k prodlužování doby čistý, nebo v některých případech část jednotek čistý ani nevykonala. Proto je důležité, aby všichni velitelé se svými útvary a jednotkami alespoň jednou za výcvikový rok při taktických cvičeních prošli místem speciální čistý.

Od všech náčelníků i velitelů štábů daná problematika vyžaduje uvádět do praxe vše nové, progresivní, i to, co vyžaduje realizovat v praxi vědeckotechnický pokrok.

Zvláštní místo při řešení otázek chemického zabezpečení patří dosud opomíjenému používání polí ohňových fúgasů ve spojení s ženijními zátarasy, byť i improvizovanými. Dále používáním dýmu k maskování objektů bychom snížili účinky vysoce přesných zbraní nepřítele na naše vojska. Tuto problematiku je nezbytné nadále teoreticky rozpracovávat na všech stupních velení, vojenských školách, ale i v praxi a na cvičeních všech typů pravidelně ověřovat.

K získání potřebného času pro plánování a řízení plnění opatření chemického zabezpečení i k vyhodnocování účinků ZHN nepřítele na naše vojska je nezbytné **v hromadném měřítku do vojsk a štábů zavádět a využívat prostředky automatizace velení** s dokonalým programovým vybavením, možnostmi předávání nařízení, hlášení, informací i výpočtů mezi místy velení v horizontální i vertikální struktuře.

V současné době jsou vytvořeny dobré předpoklady k plnění tohoto úkolu zavedením počítačů POTAS na stupeň vševojskového svazku a na radiační střediska armád i frontu. Radiační střediska armád i frontu jsou ještě vybavena terminálovými pracovišti počítačů řady ADT. Tento systém umožňuje, jak bylo při cvičeních ověřeno, zkrátit výpočty, vydávání nařízení, předávání informací a hlášení 3 až 5krát. Na druhé straně však vyžaduje zvýšit pro-

fesionální připravenost všech důstojníků chemického vojska na operačních i taktických štábech a centralizaci programového vybavení za řízení SCHV FMNO.

Závažným momentem pro urychlení přípravy podkladů pro rozhodovací procesy velitelů všech stupňů je i přesná znalost radiační, chemické, bakteriologické (biologické) situace v prostoru jejich činnosti. To vyžaduje její rychlé zjištění, zpracování a předání nadřízeným stupňům velení. K zabezpečení tohoto požadavku je proto nezbytné se zaměřit na dva základní problémy.

Prvním problémem je přesné zvládnutí a realizace úkolů stanovených rozkazem ministra národní obrany č. 0011 z 28. srpna 1987 k zavedení vojskového podsystemu jednotného systému zjišťování a vyhodnocování rozsahu a následků použití zbraní hromadného ničení. Zde jde i o zkracování časových norem stanovených k vyhodnocování získaných údajů prostředky chemického, radiačního, bakteriologického (biologického) průzkumu příslušníky radiačních středisek armád, frontu a FMNO a náčelníky chemické služby útvarů, a to zejména s využitím výpočetní techniky a dalším zvýšením profesionality důstojníků, praporčíků chemického vojska.

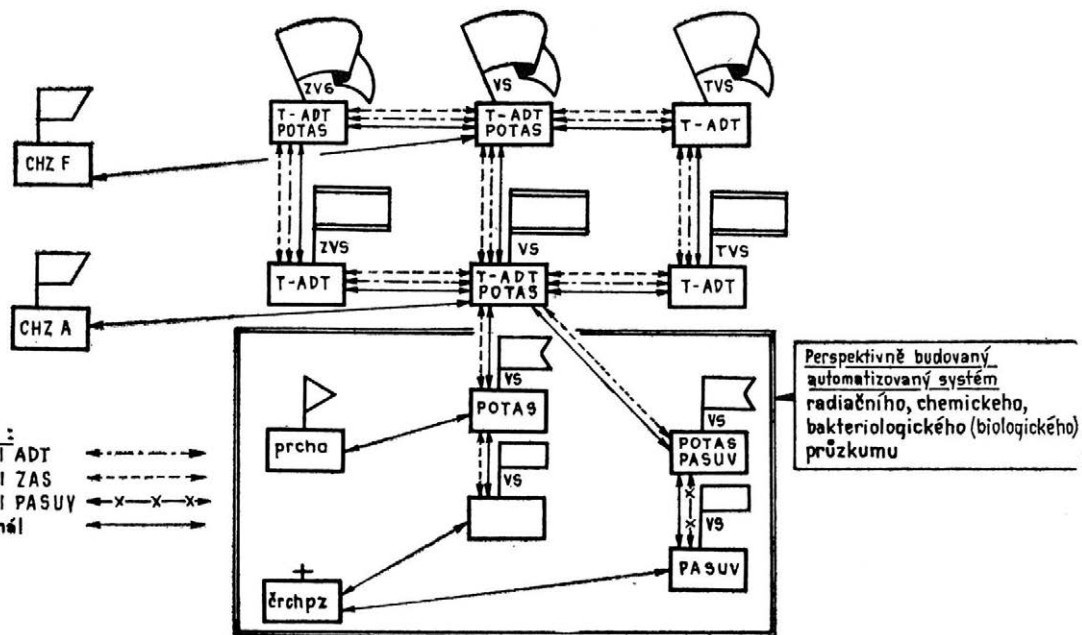
Druhým problémem, kde nositelem musí být v současném období správa chemického vojska, je **postupné vytvoření automatizovaného systému pro radiační, chemický, bakteriologický (biologický) průzkum.** Při řešení tohoto okruhu otázek je nezbytné postupovat tak, aby byly využity zavedené systémy automatizace, efektivně vynakládány prostředky a plně využity současné i budoucí výsledky vědeckotechnického pokroku, ale i tak, aby byly respektovány požadavky standardizace a unifikace v rámci armád členských států Varšavské smlouvy.

Konečným cílem automatizovaného systému radiačního a chemického průzkumu je mít ve štábech v reálném čase přehled o radiační a chemické situaci v zájmovém prostoru. Kromě přehledu budou nepřetržitě k dispozici i údaje o vlivu této situace na bojeschopnost vojsk. Tohoto cíle bude dosahováno postupně v závislosti na rozvoji a zavádění nových přístrojů radiačního a chemického průzkumu a prostředků automatizace a přenosových cest.

Současné a zaváděné systémy výpočetní techniky a jejího programového vybavení kladou **specifické požadavky i na přípravu budoucích důstojníků, praporčíků** ve vojenských školách. Vojenské školy je z těchto důvodů třeba vybavovat i nadále nově zaváděnou výpočetní technikou, programo-

Legenda :

- Utajený kanál ADT $\longleftrightarrow$
- Utajený kanál ZAS $\longleftrightarrow$
- Utajený kanál PASUV $\longleftrightarrow$
- Neutajený kanál $\longleftrightarrow$

vou bázi a za základ zvýšení kvality přípravy posluchačů škol požadovat v prvním pořadí dokonalé zvládnutí výpočetní techniky vědeckopedagogickým sborem. Po té pak vyžadovat zvládnutí výpočetní techniky v plném rozsahu posluchači. K tomu zaměřit nejen výuku ve školách (semináře, velitelsko-štabní cvičení, takticko-odborná cvičení a další), ale zejména praxi posluchačů u vojsk za trvalého řízení učitelů.

Velení chemickému vojsku je uskutečňováno z míst velení náčelníků chemického vojska frontu, armád umístěných na velitelských stanovištích. Současně s nimi jsou rozmístěna i radiální střediska frontu a armád. Na záložních velitelských stanovištích jsou části správy (oddělení) chemického vojska s částí sil a prostředků radiálních středisek — minimálně s jednou směnou. Místa velení musí plnohodnotně, v případě potřeby i samostatně řešit komplexně plánování a plnění úkolů chemického zabezpečení v obranné operaci. Na týlových velitelských stanovištích daných stupňů velení musí mít NCHV frontu (armády) orgány, které zabezpečují realizaci otázek chemického technického zabezpečení v celém objemu a současně mohou pomoci realizovat úkoly chemického zabezpečení jednotkami, útvary chemického vojska ve prospěch týlu.

Na stupni vševojskového svazku je hlavním místem velení místo náčelníka chemické služby na velitelském stanovišti svazku společně s výpočetní analytickou skupinou vybavenou počítačem POTAS, případně i systémem PASUV.

U brigády chemické ochrany se k velení zřizují velitelské a týlové velitelské stanoviště. To platí v případě, že z brigády je vytvořena jedna chemická záloha frontu. Jak potvrzuje praxe, ne vždy je možné splnit nejzávažnější úkoly chemického zabezpečení frontu jednou chemickou zálohou. Často je nutné z hlediska prostorového rozmístění zabezpečovaných objektů dělit brigádu chemické ochrany na dvě chemické zálohy. V tom případě se dvě

místa velení (VS a TVS) pro nedostatek spojovacích prostředků rozvinují jen u té zálohy, která je vytvořena z více útvarů brigády. Nedostatek spojovacích prostředků je i jedním z důvodů, proč je velení dvěma chemickým zálohám obtížné a když dojde k vyřazení části těchto prostředků často i neuskutečnitelné. V případě, že nebude možné pro nedostatek spojovacích prostředků, ale i z jiných důvodů (obtíže s týlovým a technickým zabezpečením) vytvořit dvě chemické zálohy, bude brigáda zvětšovat akční rádius svého bojového použití dočasným rozmístováním svých praporů do blízkosti zabezpečovaných objektů. Tento způsob rozmístění brigády vytváří lepší podmínky pro velení NCHV frontu i veliteli brigády.

Ani v armádním kompletu chemického vojska není zabezpečeno nepřetržité velení bez problémů. Náčelníku chemického vojska je podřízeno radiální středisko, které je rozmístěno na VS a ZVS, prapor chemické ochrany a dvě samostatné rotty radiálního a chemického průzkumu. V současnosti je ze všech podřízených chemických útvarů vytvářena jedna chemická záloha, které velí velitel praporu chemické ochrany. Tímto způsobem se sice zjednoduší velení pro náčelníka chemického vojska armády, ale podstatně se ztíží podmínky pro velení veliteli a štábu praporu chemické ochrany. Samostatným problémem je velení praporu odmožňování výstroje, který je zpravidla rozmístován v týlovém prostoru.

Z tohoto je zřejmé, že bude třeba hledat a zkoušet různé způsoby velení chemickým kompletům na operačním stupni a volit v závislosti na situaci i optimální řešení.

U útvarů chemického vojska jsou místy velení velitelská stanoviště veliteli útvarů. U ohňometných a zadýmovacích praporů jsou navíc zřizována velitelsko-pozorovací stanoviště.

Systém velení u chemického vojska a způsob přenosu dat mezi místy velení je znázorněn na obrázku.

□

V článku byly rozebrány současné a perspektivní problémy velení chemickému vojsku v obranných operacích a též vysloveny názory na jejich řešení. Hledat

další způsoby zkvalitňování velení chemickému vojsku je jednou z cest ke zvýšení jeho bojeschopnosti.